

DOI: 10.31866/2617-2674.8.1.2025.332386

УДК 070:654.19:355.098]:316.774(477)

**УКРАЇНЬСЬКА ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИКА
ЯК ІНФОРМАЦІЙНА ЗБРОЯ В УМОВАХ ВІЙНИ****Володимир Данилюк^{1а}, Нікіта Філоненко^{2б}**

¹ магістр аудіовізуального мистецтва та виробництва,
здобувач вищої освіти ОС «доктор філософії», спеціальність 034 «Культурологія»;
e-mail: vovovavava078@gmail.com; ORCID: 0000-0001-7210-4827

² магістр аудіовізуального мистецтва та виробництва;
e-mail: philonenkonikita@gmail.com; ORCID: 0009-0008-4359-7341

^а Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, Україна

^б Київський університет культури, Київ, Україна

Ключові слова:

наслідки;
новини;
інформація;
інформаційна війна;
гарячі точки;
воєнкор

Анотація

Мета статті – дослідити особливості роботи воєнних тележурналістів, правила, можливості та заборони в сучасному інформаційному полі, проаналізувати аспекти впливу їхньої діяльності на суспільство, довести важливість роботи спеціалістів під час війни та озброєних конфліктів. **Методологія дослідження.** У статті застосовано такі методи: теоретичний – проведено розбір і перегляд з подальшим аналізом, виявлено важливі аспекти впливу та реакції людей, зіставлено якість і значущість роботи спеціалістів у різних часових проміжках, виявлено ключові події, які вплинули на роботу воєнкорів і воєнну тележурналістику в цілому; систематичний – покроково переглянуто та ретельно досліджено події, які були висвітлені різними медіа, що пов'язані з діяльністю медійників у небезпечних місцях, зокрема в Україні; порівняльний – проведено паралелі між роботою спеціаліста та діями цивільних. **Наукова новизна.** Вперше проведено дослідження, яке охоплює не один часовий проміжок розвитку та падіння воєнної тележурналістики, детально проаналізовано роботу спеціалістів. Завдяки цьому дослідженню можна застерегти майбутніх тележурналістів, які хочуть стати воєнними кореспондентами, що це небезпечно, а відповідальність є великою. Водночас стаття може слугувати ознайомчим матеріалом для майбутніх спеціалістів у цій галузі. **Висновки.** У статті проаналізовано різні публікації, документи, посібники, книги. Завдяки дослідженню можна зрозуміти важливість навчання майбутніх воєнних кореспондентів. Встановлено, що самоцензурування є надважливим під час війни або озброєних конфліктів. Також аналіз надав можливість зрозуміти, що іноді доведеться робити складний вибір, у якому може стояти на кону життя людей.

© Володимир Данилюк, Нікіта Філоненко, 2025

Як цитувати:

Данилюк, В. та Філоненко, Н., 2025. Українська тележурналістика як інформаційна зброя в умовах війни. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, 8 (1), с.32-43.

Формулювання проблеми

Під час написання статті все ще триває війна в Україні проти агресора Росії, яка не шкодує своїх ресурсів і методів, щоб отримати перевагу та перемогу. Фальсифікація, пропаганда, контент ворога, викривлені факти – все це зброя сучасної війни під назвою інформація.

Для боротьби потрібно навчати спеціалістів у галузі медіа. Завдяки роботі тележурналістів стає можливе фіксування воєнних злочинів з підвищеною безпекою через знання і навички, якими вони володіють, інакше цивільні громадяни можуть опублікувати інформацію у мережі, надавши ворогові бажані дані.

Тому варто зазначити, що потреба в спеціалістах є, бо завдяки цьому громадяни отримають правдиву інформацію, водночас ворог не матиме бажаного результату у своїй медіадіяльності, а докази, які зібрані, будуть надані для міжнародного суду задля покарання винних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

К. Акопян (2023) розглядала специфіку роботи воєнних журналістів під час війни на території України.

І. Земляна (2016) досліджувала, які небезпеки загрожують журналісту під час роботи в гарячих точках, а також надала поради та правила, які збільшать шанси на виживання працівника медіа.

С. Котляр та І. Сіренко (2019) аналізували проблематику модернізації тележурналістських практик. А. Медведєва та С. Черненко (Medvedieva and

Chernenko, 2021) вивчали особливості жанру інтерв'ю на сучасному українському телебаченні.

С. Гончарук, В. Марусенко (2023), О. Безручко, Ю. Шевчук, Д. Андрієвський (Bezruchko, Shevchuk and Andriievskiy, 2022) досліджували вплив розвитку технологій на медіа.

Д. Золотухін (2022) розглядав вплив і причини цензурування інформації під час війни. Автор акцентує, що саме фахівці повинні керувати публікацією в інфопросторі.

О. Безручко, І. Гавран, О. Грабарчук, Н. Костюк і Г. Кот (Bezruchko, Gavran, Hrabarchuk, Kostyuk and Kot, 2020) досліджували важливість ідеологічного складника парадигми екранних мистецтв, а О. Безручко та Н. Степаненко (Bezruchko and Stepanenko, 2024) вивчали формування сучасної національної ідентичності.

Л. Дементьєва та Д. Сукова (2023) розглядали важливість боротьби з фейковою інформацією і наслідки, до яких може призвести бездіяльність (2023).

У контексті сучасного українського спротиву під час повномасштабного російського вторгнення в Україну стає актуальним дослідження феномену хомо вілікус, який висвітлили в публікаціях Г. Чміль, Н. Корабльова, О. Безручко (2024) та Г. Чміль, Н. Корабльова, О. Безручко, Н. Жукова (Chmil, Korablova, Bezruchko and Zhukova, 2024).

В. Король (2016) розглядав комунікаційно-контентну агресію кремлівських технологів, що мають значний вплив на свідомість пересічних громадян нашої країни.

У контексті дослідження української воєнної тележурналістики важливим елементом є аналіз фіксації фото- та відеоматеріалу. С. Котляр, В. Михальов, Д. Переяславець (Kotliar, Mykhalov and Pereiaslavets, 2022) довели важливість операторської роботи в сучасних українських медіа. О. Безручко та Д. Аліфанов (2024) проаналізували сучасні технології операторської роботи.

О. Левченко, О. Білан (2023) розглянули телевізійну журналістику в умовах воєнного стану та наголошували на важливості опанування професійних навичок медійниками.

П. Куляс (2018) досліджував гібридну війну в сучасному світі. Автор надає інформацію, яка може стати в пригоді журналісту та редактору.

Мета статті – дослідити особливості роботи воєнкорів, правила, можливості та заборони в сучасному інформаційному полі, проаналізувати аспекти впливу їхньої діяльності на суспільство, довести важливість роботи спеціалістів під час війни та озброєних конфліктів між державами.

Основний матеріал дослідження

Воєнна тележурналістика є вагомим складником медіа, однак спеціалісти отримали свій розвиток лише після вторгнення Росії. Попри зародження медіа ще в 1991 році, коли Україна стала не просто державою, а незалежною країною, що мало спонукати розвиток і відокремлення національного від закордонного. Варто акцентувати, що національні медіа мали не такий значний розвиток, як російські.

В. Король (2016, с.136) у своєму дослідженні «Комунікаційно-контентні агресії кремля: характеристика, тенденції, організація спротиву» наголо-

шує: «Комплексне багаторівневе просування різноформатних проблем, тем, ідей, фундаментальним підґрунтям яких є ідеологічний концепт "руського мира", здійснювалося для комунікативного проникнення в різні соціальні верстви України з метою унеможливити національний спротив та повернути її на орбіту російської імперії». У своїй роботі «Гібридна війна в сучасному світі. Що про неї повинен знати журналіст і редактор?» П. Куляс (2018, с.19) зазначив, що «війну з Україною керівництво Росії готувало принаймні 10 років». Зі сказаного вище можна зрозуміти, що від самого початку існування України як незалежної держави відбувається інформаційна війна, в якій, на жаль, до 2014 року національний контент програвав ворожому.

Перший важливий поштовх у розвитку воєнної тележурналістики припав на час Антитерористичної операції (АТО) і операції Об'єднаних сил (ООС). Засоби масової інформації (ЗМІ) були вимушені розпочати пошук воєнкорів, які до вторгнення не мали такого попиту, через що професійність і працездатність спеціалістів могла постраждати. Звернемо увагу на те, що К. Акоюн (2023, с.6) у своєму дослідженні «Медіаетика воєнного часу: військова журналістика в українсько-російській війні» зазначала: «До 2014 року Україна не була країною, що воює. Тож багато чому українських журналістів у погонах навчала "чужа" війна, а саме участь у миротворчих контингентах, зокрема у Югославії чи Грузії. А головною їх зброєю були знімальна техніка, аркуш паперу та гостро заточений олівець».

Також К. Акоюн (2023, с.6) стверджує, що не всі мали змогу отримати практичний досвід роботи в екстре-

мальних умовах, навіть коли розпочалася війна у 2014 році. Були й ті, хто створював новини, спираючись на звіти Генерального штабу, а 24 лютого 2022 року вперше стали свідками збройної агресії з власних домівок.

Доцільно зауважити, що існування поняття воєнної журналістики сягає періоду Женевських конвенцій. Так, станом на 2023 рік у Міжнародному Комітеті Червоного Хреста зазначається, що представники ЗМІ, знаходячись у загрозованих професійних відрядженнях, у зонах бойових дій, визначаються І. Додатковим протоколом до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року. Це також стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів від 8 червня 1977 року як цивільних осіб у значенні пункту 1, статті 50 згаданого документа Міжнародного Комітету Червоного Хреста (Protocols additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, 2010, p.9). Тележурналісти користуються захистом згідно з Конвенцією про захист цивільного населення під час воєнних дій за умови, що вони не чинять несумісного зі статусом цивільних осіб, а саме: не беруть участь у веденні бойових дій, не застосовують зброю, не займаються розвідувальною діяльністю (2010, с.9).

Важливо розглянути загальні принципи та певні правила конвенції, а саме: «Високі Договірні Сторони зобов'язуються поважати і забезпечувати дотримання цього Протоколу за будь-яких обставин; у випадках, не охоплених цим Протоколом або іншими міжнародними угодами, цивільні особи та комбатанти залишаються під захистом і владою принципів міжнародного права, що впливають із встановлених звичаїв, принципів

гуманності та величчя суспільної свідомості» (Protocols additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, 2010, p.10). Також слід розглянути додаткову частину протоколу, в якій зазначено, що «ситуації, згадані в попередньому пункті, включають озброєні конфлікти, в яких народи борються проти колоніального панування і чужоземної окупації та проти расистських режимів у здійсненні свого права самовизначення, як це закріплено в Статуті Організації Об'єднаних Націй і Декларації про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва» (Protocols additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, 2010, p.10).

Отже, захист тележурналіста на світовому рівні є важливим актом задля збереження життя в разі екстремальних і непередбачуваних ситуацій, які можуть виникнути в будь-який момент їхнього професійного відрядження.

Варто погодитися з висновками Міжнародної федерації журналістів (МФЖ), українських творчих і професійних спілок, наведених у роботі М. Буроменського, С. Штурхецького, Е. Бліз (2016, с.21) «Безпека журналіста під час роботи у зоні конфлікту та висвітлення бойових дій», у якій наголошено, що «жоден репортаж не вартує життя журналіста». Часто медійники йдуть на самопожертву заради того, щоб люди знали правду і розуміли всі події навіть попри ворожу пропаганду, але є методи, які можуть підвищити шанси на виживання.

У дослідженні «Журналіст і (не) безпека» І. Земляна (2016, с.107) зазначає, що не можна брати нічого, що має камуфльований принт, щоб медійника не ідентифікували як представника військових структур. Як зауважує ав-

торка, робота журналіста супроводжується постійною небезпечкою і для того, щоб зберегти життя, особливо в екстрених ситуаціях, потрібно діяти за вказаними порадами та правилами.

Д. Золотухін (2022) у статті «Що конкретно (і чому) не можна повідомляти і показувати в медіа під час війни» зазначав, що коли відбувається удар по території, є ймовірність того, що це хтось може зафіксувати і опублікувати в інтернеті, давши ворогу інформацію про влучання. Завдяки таким діям агресор отримує дані влучання, що полегшує їм роботу та збільшує шанси на повторну атаку вже з більшою силою і шкодою.

Варто погодитися із твердженнями О. Левченко та О. Білан (2023, с.23), висловленими у статті «Телевізійна журналістика в умовах воєнного стану», що вміння тримати себе в руках, додавши до цього власне цензурування, допоможе медійнику: «Краще затверджувати та узгоджувати публікації, коли йдеться про наслідки ударів ворога, із регіональним військовим керівництвом, а також із редакторами телеканалу. Тоді погодження на публікацію інформації означатиме, що ситуація під стовідсотковим контролем і більше шкоди не буде завдано. <...> обов'язково має бути дозвіл на зйомку і доступ від командира підрозділу».

Висвітлення новини, що не пройшла етапи дозволів і перевірок, може допомогти агресору в зборі та аналізі даних, які надалі будуть використовуватися проти України.

О. Левченко та О. Білан (2023, с.24) також зауважують: «У світі є надмірна кількість інформації, що не відповідає дійсності. Йдеться про тексти та відео, які не перевіряються або ж навмисно спотворюються. Існують системні дії організацій, що мають на меті вплинути

на масову свідомість, і це стає небезпечним». Протягом цього часу працюють медійники, які, ризикуючи своїм життям, збирають важливу інформацію, фіксують воєнні злочини, порушення закону, щоб громадяни України і люди інших країн, які спостерігають за всіма діями обох сторін, знали, що відбувається. С. Гончарук та В. Марусенко (2023, с.172) у своєму дослідженні «Вплив технологій на розвиток екранного мовлення» зазначали: «Інтернет має перевагу в оперативності передачі інформації. Інтернет дає змогу миттєво перемикає відтворення відео з одного пристрою на інший».

Слід зазначити, що сучасна воєнна тележурналістика отримала набагато більше можливостей через розвиток технологій, оскільки звичайний гаджет може зафіксувати воєнні злочини та іншу важливу інформацію. Також була проведена робота зі створення комітетів, правил, засобів захисту, щоб професійно навчені та підготовлені люди мали змогу збирати, обробляти та висвітлювати інформацію. Тому що пересічний громадянин може зашкодити роботі медійника і навіть призвести до невідомих наслідків, опублікувавши інформацію в інтернеті.

Н. Підмогильна та А. Наурузов (2019, с.62) у статті «Українська військова преса: відповідність часу» наголошували: «З 2014 р. в Україні надзвичайно затребуваними є матеріали та видання, зміст яких пов'язаний з воєнним конфліктом на Сході України. Станом на 2018 рік – за результатами соціологічних опитувань – головною проблемою сучасної України респонденти назвали саме конфлікт на Донбасі та Луганщині».

Варто звернути увагу на думку С. Горвалова та Н. Зикун (2013, с.250),

що розвиток і вплив засобів масової інформації відіграє важливу роль, оскільки стає засобом досягнення воєнної безпеки держави, посилення демократії в суспільстві, а також є важливим компонентом комунікації. Автори стверджують: «Інформація в умовах військової діяльності набуває особливого сенсу». Варто погодитися з думкою Н. Підмогильної та А. Наурузова (2019), висвітленою в роботі «Українська військова преса: відповідність часу», що до 2014 року велику частку ефіру займав саме російський контент, крім того, в ефірі дуже рідко звучала рідна мова. Після 2014 року почало з'являтися більше незалежних студій, які займалися розвитком і публікацією унікального українського продукту, який згодом почали транслювати і за кордоном.

К. Акопян (2023 с.17) також стверджує, що «війна, яка триває з 2014 року, перетворила чимало українських журналістів на воєнних кореспондентів. Збройні конфлікти вивели воєнну журналістику на абсолютно новий щабель розвитку, де до справжніх воєнних журналістів у погонах долучилася когорта цивільних представників засобів масової інформації, які працюють на війні».

З огляду на зазначене слід звернути увагу, що Україна не є винятком з правил і також дотримується світових стандартів захисту тележурналістів, що знаходяться у зонах бойових дій, які написані в І. Додатковому протоколі до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року.

Головним етапом розвитку став час, коли розпочалося повномасштабне вторгнення Росії в Україну. Завдяки працівникам медіа було зафіксовано і висвітлено воєнні злочини, тому світ знає правду. Наразі тележурналісти

займають важливу роль у цій війні, бо завдяки їм є розуміння того, що відбувається на фронті.

У сучасному світі війни ведуться не тільки за допомогою військової техніки і солдатів, а також через інформацію, зокрема контент, яким починають заповнювати медіапростір. Відповідно, з'являються величезні обсяги неперевіреного матеріалу, викривлені факти, пропаганда, що змушують суспільство тривожитися, сумніватися і навіть не розуміти, де саме правда. Такий специфічний вид збройних конфліктів існує давно, і щоб боротися з ним і перемагати, потрібно не тільки спростовувати дані, які публікує ворог, а також створювати власний контент, який стане якісним заміником ворожому (Bezruchko and Stepanenko, 2024).

Варто звернути увагу на дослідження Ю. Бабенко (2006) «Інформаційна війна – зброя масового знищення!», у якому зазначено: «Мета інформаційної війни – послабити моральні і матеріальні сили супротивника або конкурента та посилити власні. Вона передбачає заходи пропагандистського впливу на свідомість людини в ідеологічній та емоційній галузях». Крім того, авторка зазначає, що «руйнування, яких завдають інформаційні війни у суспільній та психології особи, за масштабами і за значенням цілком співмірні, а часом і перевищують наслідки збройних війн». Отже, сучасна агресія побудована не лише на діях армії, а залучає велику кількість різних медійників, які за допомогою створеного ними контенту маніпулюють інформацією і вводять в оману цивільне населення і солдатів. Через що громадяни можуть розпочати диверсійну діяльність проти власної країни, навіть не розуміючи, що їх використали вороги.

Слід погодитися з тим, що важливу роль відіграє саме дезінформація і присутність в російсько-українській війні великої кількості фейкової інформації. У нинішніх реаліях протидіяти їй дуже важко. Зокрема, Л. Дементьєва та Д. Сукова (2013, с.11) зазначають, що «для України дезінформація залишається серйозною загрозою, адже саме вона стала одним із головних інструментів Російської Федерації під час гібридної війни. Інформаційний вплив може бути настільки потужним, що за його допомогою Росії вдається не лише змінювати настрої українців, а й впливати на суспільство Європи та США».

Медійники, створюючи контент для телебачення з метою дезінформації, порушують норми журналістської етики і висвітлення інформації в цілому. К. Акоюн (2023, с.11) зазначає: «Журналістська етика – це насамперед внутрішні переконання тих, хто обрав собі це ремесло, їхнє розуміння того, що можна і чого не можна робити». До сказаного слід додати, що «журналістські етичні норми мають на меті захищати суспільство від зловживань ЗМІ, а також розв'язувати конфлікти в середовищі журналістів. Щодо журналістської етики, то вона передбачає насамперед відповідальність перед аудиторією за правдивість, повноту й об'єктивність оприлюдненої інформації» (Акоюн, 2023, с.11).

Також окремої уваги заслуговує журналістська етика, яка є вагомою частиною воєнної тележурналістики і мас-медіа в цілому. Важливо розглянути декілька її правил: «свобода слова та висловлювань є вагомим складником діяльності журналіста; журналіст не повинен використовувати незаконні методи отримання інформації; безпідставні звинувачення – серйозне

порушення, журналіст має з повагою ставитися до приватного життя людини; факти мають бути чітко відокремлені від суджень і припущень, погляди опонентів мають бути представлені збалансовано» (Акоюн, 2023, с.12).

Можна стверджувати, що інформація – це потужна зброя, якою в сучасному світі вороги активно користуються, порушуючи всі відомі етичні норми і розгойдуючи стабільність в нашій країні. Україна є прикладом того, як легко втрапити в пастку ворожих країн, які починають через різні ток-шоу, програми, новини розповсюджувати маніпулятивні меседжі та впливати на суспільство, якщо роками не розвивати власний медіапростір. На жаль, український медіапростір отримав свій бурхливий розвиток лише в часи повномасштабного російського вторгнення.

Висновки

Отже, війна в Україні показала важливість професії тележурналістів, які можуть стати «зброєю» в інформаційній війні з Росією. Станом на 2024 рік медійники відіграють важливу роль у боротьбі за правдиве висвітлення подій, тому що машина пропаганди та дезінформації ворога розповсюджує свій вплив не тільки на українців, а й на весь світ, намагаючись приховати правду.

Варто зазначити, що професія воєнного тележурналіста і робота безпосередньо у зонах бойових дій пов'язана з високими ризиками отримати поранення. Небезпека, на яку наражає себе працівник медіа, може забрати його життя, але саме завдяки цій діяльності світ дізнається про злочини, які відбуваються, і це може стати доказом у майбутньому суді.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Акопян, К., 2023. Медіаетика воєнного часу: військова журналістика в українсько-російській війні. In: *Functioning of the Ukrainian media during martial law in Ukraine*. [e-book] Riga: Baltija Publishing, pp.5-18. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-270-8-1>
- Бабенко, Ю., 2006. Інформаційна війна – зброя масового знищення! *Українська правда*, [online] 20 квітня. Доступно: <<https://www.pravda.com.ua/articles/2006/04/20/3098087/>> [Дата звернення 21 листопада 2024].
- Безручко, О. та Аліфанов, Д., 2024. Технології відеозйомки та допоміжні технічні засоби оператора як невід’ємна складова досягнення творчого задуму в аудіовізуальному мистецтві. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 7 (2), с.315-327. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.2.2024.319014>
- Буроменський, М., Штурхецікий, С. та Білз, Е., 2016. Безпека журналіста під час роботи у зоні конфлікту та висвітлення бойових дій. В: *Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації*. [e-book] Київ: ВАІТЕ, с.15-43. <https://www.osce.org/files/f/documents/9/3/254531.pdf>
- Гончарук, С. та Марусенко, В., 2023. Вплив технологій на розвиток екранного мовлення. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 6 (2), с.166-176. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.2.2023.289285>
- Горевалов, С. та Зикун, Н., 2013. Військові ЗМК в інформаційному просторі України: завдання й перспективи розвитку. *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*, 38, с.250-256.
- Дементьєва, Л. та Сукова, Д., 2023. Вплив фейкових новин та дезінформації в аудіовізуальних медіа. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 6 (1), с.8-19. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.1.2023.279226>
- Земляна, І., 2016. *Журналісти(НЕ)безпека. Посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах*. [e-book] Київ: Інститут масової інформації. Доступно: <<https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalist-i-nebezpeka.pdf>> [Дата звернення 21 листопада 2024].
- Золотухін, Д., 2022. Що конкретно (і чому) не можна повідомляти і показувати в медіа під час війни. *Детектор медіа*, [online] 30 березня. Доступно: <<https://detector.media/infospace/article/197960/2022-03-30-shcho-konkretno-i-chomu-ne-mozhna-povidomyaty-i-pokazuvaty-v-media-pid-chas-viyny/>> [Дата звернення 21 листопада 2024].
- Король, В., 2016. Комунікаційно-контентні агресії кремля: характеристика, тенденції, організація спротиву. *Суспільно-політичні процеси*, 4, с.128-146.
- Котляр, С. та Сіренко, І., 2019. Особливості модернізації тележурналістських практик в новинному онлайн контенті. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 2 (2), с.137-144. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.2.2.2019.185687>
- Куляс, П., 2018. Гібридна війна в сучасному світі. Що про неї повинен знати журналіст і редактор? В: *Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки*. Київ: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, с.12-27.
- Левченко, О. та Білан, О., 2023. Телевізійна журналістика в умовах воєнного стану. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Аудіовізуальне мистецтво і виробництво*, [e-journal] 6 (1), с.20-28. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.1.2023.279229>

Підмогильна, Н. та Наурузов, А., 2019. Українська військова преса: відповідність часу. *Communications and Communicative Technologies*, [e-journal] 19, с.62-69. <https://doi.org/10.15421/291909>

Чміль, Г., Корабльова, Н. та Безручко, О., 2024. Homo villicus у сучасному екранному середовищі. В: *Мистецтвознавство. Соціальні комунікації. Медіапедагогіка*. Київ: Видавничий центр КНУКіМ, Т.10, с.214-240.

Bezruchko, O. and Stepanenko, N., 2024. Cinema as a Basis for the Formation / Creation of Modern National Identity. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 7 (1). pp.20-30. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.1.2024.302756>

Bezruchko, O., Gavran, I., Hrabarchuk, O., Kostiuk, N. and Kot, H., 2020. Ideological concepts in the cinematography of the interwar period. *Astra Salvensis*, 1, pp.669-690.

Bezruchko, O., Shevchuk, Y. and Andriievskiy, D., 2022. The Role of the Latest Technologies in the Media Production Development. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 5 (2), pp.166-172. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.5.2.2022.269505>

Chmil, H., Korablova, N., Bezruchko, O. and Zhukova, N., 2024. Homo villicus in the cinema environment: Justifiably and limits of the index. *Convergences – Journal of Research and Arts Education*, [e-journal] 17 (33), pp.123-142. <https://doi.org/10.53681/c1514225187514391s.33.235>

Kotliar, S., Mykhalov, V. and Pereiaslavets, D., 2022. Cinematography and Modern Media. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 5 (1), pp.70-76. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.5.1.2022.257181>

Medvedieva, A. and Chernenko, S., 2021. Issues of the Interview Genre in Contemporary Media Space. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 4 (1), pp.11-17. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.4.1.2021.235059>

Protocols additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, 2010. [online] Geneva: International Committee of the Red Cross. Available at: <https://www.icrc.org/sites/default/files/external/doc/en/assets/files/other/icrc_002_0321.pdf> [Accessed 21 November 2024].

REFERENCES

Akopian, K., 2023. Mediaetyka voiennoho chasu: viiskova zhurnalistyka v ukrainsko-rosiiskii viini [Media ethics in wartime: military journalism in the Ukrainian-Russian war]. In: *Functioning of the Ukrainian media during martial law in Ukraine*. [e-book] Riga: Baltija Publishing, pp.5-18. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-270-8-1>

Babenko, Yu., 2006. Informatsiina viina – zbroia masovoho znyshchennia! [Information War – a Weapon of Mass Destruction!]. *Ukrainska pravda*, [online] 20 April. Available at: <<https://www.pravda.com.ua/articles/2006/04/20/3098087/>> [Accessed 21 November 2024].

Bezruchko, O. and Alifanov, D., 2024. Tekhnolohii videoziomky ta dopomizhni tekhnichni zasoby operatora yak nevidiemna skladova dosiahnennia tvorchoho zadumu v audiovizualnomu mystetstvi [Video Recording Technologies and Cameraman Auxiliary Equipment as an Integral Part of Achieving a Creative Idea in Audiovisual Art]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 7 (2), pp.315-327. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.2.2024.319014>

- Bezruchko, O. and Stepanenko, N., 2024. Cinema as a Basis for the Formation / Creation of Modern National Identity. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 7 (1). pp.20-30. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.7.1.2024.302756>
- Bezruchko, O., Gavran, I., Hrabarchuk, O., Kostiuk, N. and Kot, H., 2020. Ideological concepts in the cinematography of the interwar period. *Astra Salvensis*, 1, pp.669-690.
- Bezruchko, O., Shevchuk, Y. and Andriievskiy, D., 2022. The Role of the Latest Technologies in the Media Production Development. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 5 (2), pp.166-172. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.5.2.2022.269505>
- Buromenskyi, M., Shturkhetsikiy, S. and Bilz, E., 2016. Bezpeka zhurnalista pid chas roboty u zoni konfliktu ta vysvitlennia boiovykh dii [Journalist safety while working in a conflict zone and covering hostilities]. In: *Zhurnalistyka v umovakh konfliktu: peredovyi dosvid ta rekomendatsii* [Journalism in conflict situations: best practices and recommendations]. [e-book] Kyiv: BAITE, pp.15-43. Available at: <<https://www.osce.org/files/f/documents/9/3/254531.pdf/>> [Accessed 21 November 2024].
- Chmil, H., Korablova, N. and Bezruchko, O., 2024. Homo villicus u suchasnomu ekrannomu seredovyshchi [Homo villicus in the modern screen environment]. In: *Mystetstvoznavstvo. Sotsialni komunikatsii. Mediapedahohika* [Art Studies. Social Communications. Media Pedagogy]. Kyiv: KNUCA Publishing Centre, Vol.10, pp.214-240.
- Chmil, H., Korablova, N., Bezruchko, O. and Zhukova, N., 2024. Homo villicus in the cinema environment: Justifiably and limits of the index. *Convergences – Journal of Research and Arts Education*, [e-journal] 17(33), pp.123-142. <https://doi.org/10.53681/c1514225187514391s.33.235>
- Dementieva, L. and Sukova, D., 2023. Vplyv feikovykh novyn ta dezinformatsii v audiovizualnykh media [Impact of Fake News and Disinformation in Audiovisual Media]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 6 (1), pp.8-19. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.1.2023.279226>
- Honcharuk, S. and Marusenko, V., 2023. Vplyv tekhnolohii na rozvytok ekrannoho movlennia [Impact of Technology on Electronic Broadcasting Development]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 6 (2), pp.166-176. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.2.2023.289285>
- Horevalov, S. and Zykun, N., 2013. Viiskovi ZMK v informatsiinomu prostori Ukrainy: zavdannia y perspektyvy rozvytku [Military media in the Ukrainian information space: Tasks and perspectives of development]. *Visnyk of the Lviv University. Series Journalism*, 38, pp.250-256.
- Korol, V., 2016. Komunikatsiino-kontentni ahresii kremlia: kharakterystyka, tendentsii, orhanizatsiia sprotyvu [Kremlin communicative content aggression: characteristics, trends and counter measures]. *Socio-political processes*, 4, pp.128-146.
- Kotliar, S. and Sirenko, I., 2019. Osoblyvosti modernizatsii telezhurnalistskykh praktyk v novynnomu onlain kontenti [Features of the Modernization of Television Journalistic Practices in Online News Content]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 2 (2), pp.137-144. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.2.2.2019.185687>
- Kotliar, S., Mykhalov, V. and Pereiaslavets, D., 2022. Cinematography and Modern Media. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 5 (1), pp.70-76. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.5.1.2022.257181>
- Kulias, P., 2018. Hibrydna viina v suchasnomu sviti. Shcho pro nei povynen znaty zhurnalist i redaktor? [Hybrid war in the modern world. What should a journalist and editor know about it?] In:

- Hibrydna viina i zhurnalistyka. Problemy informatsiinoi bezpeky* [Hybrid war and journalism. Problems of information security]. Kyiv: Publishers of State Mykhailo Drahomanov University, pp.12-27.
- Levchenko, O. and Bilan, O., 2023. Televiziina zhurnalistyka v umovakh voiennoho stanu [TV Journalism under Martial Law]. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 6 (1), pp.20-28. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.6.1.2023.279229>
- Medvedieva, A. and Chernenko, S., 2021. Issues of the Interview Genre in Contemporary Media Space. *Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series in Audiovisual Art and Production*, [e-journal] 4 (1), pp.11-17. <https://doi.org/10.31866/2617-2674.4.1.2021.235059>
- Pidmohylna, N. and Nauruzov, A., 2019. Ukrainska viiskova presa: vidpovidnist chasu [Ukrainian military press: correspondence to lifetime]. *Communications and Communicative Technologies*, [e-journal] 19, pp.62-69. <https://doi.org/10.15421/291909>
- Protocols additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949*, 2010. [online] Geneva: International Committee of the Red Cross. Available at: <https://www.icrc.org/sites/default/files/external/doc/en/assets/files/other/icrc_002_0321.pdf> [Accessed 21 November 2024].
- Zemliana, I., 2016. *Zhurnalist i (NE) bezpeka. Posibnyk dlia zhurnalistiv, yaki pratsiuiut v nebezpechnykh umovakh* [Journalist and (non)security. A guide for journalists working in dangerous conditions]. [e-book] Kyiv: Institute of Mass Information. Available at: <<https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalist-i-nebezpeka.pdf>> [Accessed 21 November 2024].
- Zolotukhin, D., 2022. Shcho konkretno (i chomu) ne mozhna povidomlyaty i pokazuvaty v media pid chas viiny [What specifically (and why) cannot be reported and shown in the media during war]. *Detector.media*, [online] 30 March. Available at: <<https://detector.media/infospace/article/197960/2022-03-30-shcho-konkretno-i-chomu-ne-mozhna-povidomlyaty-i-pokazuvaty-v-media-pid-chas-viyny/>> [Accessed 21 November 2024].

UKRAINIAN TV JOURNALISM AS INFORMATION WEAPON IN WARTIME

Volodymyr Danyliuk^{1a}, Nikita Filonenko^{2b}

¹ Master of Audiovisual Arts and Production, PhD student
of Higher Education OS "Doctor of Philosophy" specialty 034 "Culturology";
e-mail: vovovovavava078@gmail.com; ORCID: 0000-0001-7210-4827

² Master of Audiovisual Arts and Production;
e-mail: philonenkonukita@gmail.com; ORCID: 0009-0008-4359-7341

^a Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

^b Kyiv University of Culture, Kyiv, Ukraine

Abstract

The purpose of the article is to explore the peculiarities of military TV journalists' work, rules, opportunities and prohibitions in the modern information field, to analyse aspects of their impact on society, and to prove the importance of the work of specialists during war and armed conflicts. **Research methodology.** The article uses the following methods: theoretical – analysis and review with subsequent analysis, identification of important aspects of the impact and reactions of people, comparison of the quality and significance of the work of specialists in different time periods, identification of key events that influenced the work of military commanders and military television journalism in general; systematic – the events covered by various media related to the activities of media professionals in dangerous places, in particular in Ukraine, were reviewed step by step and thoroughly investigated; comparative – parallels were drawn between the work of a specialist and the actions of civilians. **Scientific novelty.** For the first time, a study was conducted that covers more than one time period of the development and decline of military television journalism, analyzing in detail the work of specialists. This study can be used to warn future TV journalists who want to become war correspondents that it is dangerous and the responsibility is great. At the same time, the article can serve as introductory material for future specialists in this field. **Conclusions.** The article analyzes various publications, documents, manuals, and books. The study helps to understand the importance of training future war correspondents. It has been established that self-censorship is crucial during wartime or armed conflicts. The analysis also made it possible to understand that sometimes difficult choices will have to be made, in which people's lives may be at stake.

Keywords: consequences; news; information; information warfare; hot spots; military commander

